

УДК 351.83 : 316.323

Молодцов Олександр Володимирович
професор кафедри публічного управління та адміністрування
Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу,
доктор наук з державного управління, доцент

ІДЕОЛОГІЧНА МАТРИЦЯ ДЕРЖАВИ: ПРИЗНАЧЕННЯ, РІВНІ ТА ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ

***Анотація.** У статті розкрито призначення, основні рівні та функції ідеологічної матриці як чинника інституціонально-ідеологічної спроможності держави, показано синергетичну єдність екзистенційного, субстанційного та функційного рівнів її функціонування, їх реалізацію через публічну політику та публічне адміністрування різних сфер суспільного життя.*

***Ключові слова:** ідеологія, ідеологічна матриця, рівні та функції ідеологічної матриці, європеїзація публічного управління, загальнолюдські цінності, інституціонально-ідеологічна спроможність держави.*

Molodtsov O.V. Ideological matrix of the state: appointments, levels and basic functions

***Annotation.** The article describes the purpose, the main levels and functions of the ideological matrix as a factor of the institutional capacity of the state, shows the synergetic unity of existential, substantive and functional levels of its functioning, their realization through public policies and public administration of various spheres of public life.*

***Key words:** ideology, ideological matrix, levels and functions of the ideological matrix, Europeanization of public administration, universal values, institutional and ideological capacity of the state.*

Постановка проблеми в загальному вигляді. Ця стаття тематично (у межах інституціональної проблематики) пов'язана з уже опублікованими статтями в журналі «[Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування](#)», де відтворено основні позиції теорії інституціональних матриць, показано їх методологічне значення для проведення науково обґрунтованої публічної політики щодо впровадження інституціональних змін. У них розкрито поняття «інституційна матриця», надано стислу характеристику X та Y інституційних матриць як моделей базових інститутів суспільства, її властивостей – таких як альтернативність, біполярність і комплементарність, розкрито особливості інституційної матриці України,

що на сході країни сформована як X-матриця з домінуванням комунітарної ідеології, а на заході – як У-матриця з домінуванням субсидіарної ідеології.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ідеологічною проблематикою, як правило, займаються представники політологічних знань. Однак подібну проблематику не обходять також теоретики публічного управління. Зокрема, у наукових працях Т. Бутирської, Р. Войтович, В. Козакова, Ю. Куца, В. Лоли, Б. Максимця, І. Смагіна, М. Пірен, А. Пойченка, І. Розпутенка, В. Скуратівського, В. Тимцуника та інших учених досліджено окремі аспекти функціонування ідеології та її структурних елементів. Ідеологічний контекст публічно-управлінських проблем стає особливо актуальним у складні моменти історії державного будівництва. Тому не дивно, що після Майдану науковий публічно-управлінський дискурс в Україні все більше зосереджується на значущості концепції менеджменту публічних цінностей («Public values management»), яка, як дехто вважає, приходить на зміну моделі нового публічного менеджменту («New public management») [2]. Події 2019 року ще більше наголошують на актуалізації ціннісного підходу до політики й публічного управління в контексті європеїзації публічного управління в Україні, зокрема в контексті наближення національних цінностей до універсальних (загальнолюдських) цінностей.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Певний час після набуття Україною незалежності зберігалася традиція оцінювати ідеологію як позитивний інструмент впливу на свідомість людей [6]. У той же час в окремих статтях зверталась увага на те, що ідеологія є такою сферою діяльності, яка може мати як позитивні, так і негативні наслідки для суспільних процесів [3]. Останнім часом з'являються праці, у яких осмислюються ціннісні аспекти інституціональної спроможності через концепт «стійкість держави», що стосується сфери її безпеки [7].

Проте науковий дискурс щодо ідеологічної компоненти інституціональної спроможності держави, по-перше, має досить загальний характер, по-друге, майже не звертає уваги на зміни, що відбулись останнім часом як у наукових уявленнях про ідеологію як систему інститутів (норм і правил), так й у самій ідеологічній сфері життєдіяльності держави, що втрачає свій видимий зв'язок з ідеологією як системою поглядів. Можна стверджувати, що поза межами критично-теоретичного осмислення залишаються питання інституційно-ідеологічного забезпечення держави на її сучасному етапі розбудови з її труднощами і негараздами.

Сьогодні Україна створила кардинально оновлені ідеологічні інститути держави. Вона здійснює свій вплив на суспільство управлінськими, пропагандистськими та іншими інструментами, які значно відрізняються від тих, що застосовувалися до Революції Гідності 2014 року. Теоретики публічного управління не дають оцінок новому для України тренду етатизації ідеологічної сфери, що виявляється в поширенні контролю держави за межі оптимального співвідношення держави й суспільства, послабленні ролі громадянського суспільства в ухваленні державних рішень, централізації та бюрократизації політичного життя. У сфері ідеології сьогодні зростають тенденції ідеократизму та тоталітаризму. Це такі характеристики, що ми звикли застосовувати, як правило, згадуючи наше тоталітарне минуле. Проте сьогодні ми маємо всі підстави говорити про актуальність цих процесів у нашому нинішньому житті. Водночас, вони ще не стали предметом активного дискурсу, за окремими винятками, які засвідчують, що політологи є більш уважними до змін такого типу [1].

У цій статті не розглядатимуться детально ці тенденції. Ми зосередимо увагу на методологічних аспектах поняття ідеологічної матриці як чинника інституційно-ідеологічної спроможності держави. На наш погляд, розуміння загальних питань стане основою для розгляду характеру зрушень у сфері

ідеології, що прямо чи опосередковано впливають на інституційно-ідеологічну спроможність держави ефективно діяти в межах правової доктрини в умовах нових трендів глобального світу.

Формулювання цілей статті. Мета цього дослідження полягає в розкритті призначення, рівнів та основних функцій ідеологічної матриці як чинника інституційної спроможності держави, синергетичної єдності екзистенційного, субстанційного та функційного рівнів її функціонування, їх реалізації через публічну політику та публічне адміністрування в різних сферах суспільного життя.

Виклад основного матеріалу. На початку нагадаємо про органічну єдність базових політичних, економічних та ідеологічних інститутів. У понятті «інституційна матриця» фіксується їх органічна єдність. Це означає передусім, що будь-які зміни в одній сфері неминуче призводять до відповідних змін в інших сферах. Інституційна матриця забезпечує взаємопов'язане функціонування основних соціальних підсистем – економіки, політики й ідеології. Економічні інститути (економічна матриця) забезпечують виробничий базис розвитку соціуму, політичні (політична матриця) – визначають способи мобілізації суспільних ресурсів на досягнення соціально значущих цілей, ідеологічні (ідеологічна матриця) – формують базові суспільні цінності, що є критерієм справедливості системи відносин у сферах політики та економіки та спрямовані на внормування й консолідацію масової поведінки членів суспільства. Теорія інституційних матриць становить собою певну методологію, що дає нам змогу досліджувати поставлені завдання.

Спираючись на цю методологію, маємо завжди пам'ятати, що інституційні Х-У матриці є тільки теоретичною схемою, що дає можливість розглядати співвідношення альтернативних наборів ідеологічних інститутів. Користуючись принципом голограми (у кожній частині

відбивається ціле), можемо цілком коректно уявити сукупність альтернативних базових ідеологічних інститутів як ідеологічну матрицю, що поряд з альтернативними базовими економічними та політичними інститутами є складниками загальних інституційних X-Y матриць. Для зручності альтернативні базові ідеологічні інститути будемо називати комунітарною (колективістською) і субсидіарною (індивідуалістською) матрицями. В їх межах формуються різні моделі соціального життя (матриці) – холістські чи атомістські, пов'язані з різними трактуваннями особистості та її ідентичності. Позиції дихотомії атомізму та холізму трактуються нами як позиції дихотомії індивідуалізму та колективізму.

Зазначена дихотомія згідно з теорією інституційних матриць забезпечується функціонуванням базових альтернативних ідеологічних інститутів:

X-матриця	Y-матриця
<i>Базові інститути комунітарної ідеологічної матриці:</i>	<i>Базові інститути субсидіарної ідеологічної матриці:</i>
– інститут колективізму, що асоціюється з ідеологічною доктриною, у якій відстоюється пріоритет загального блага, колективних цілей над індивідуальними (елемент комунітарних ідеологій)	– інститут індивідуалізму, що асоціюється з ідеологічною доктриною, у якій відстоюється пріоритет індивідуальних цілей над колективними (елемент ліберальних ідеологій)
– інститут егалітаризму, що асоціюється з ідеологічною доктриною з правилами рівного доступу до суспільних благ, незалежно від соціального статусу	– інститут стратифікації, що асоціюється з ідеологічною доктриною, яка допускає нерівний доступ до суспільних благ, залежно від соціального статусу
– інститут порядку, що асоціюється з консервативним підходом та обмеженістю індивідуального вибору рамками соціальних установлень	– інститут свободи, що асоціюється з ліберальним підходом, постмодерністською свідомістю та атомізованою поведінкою

– інститут трудової мотивації, орієнтованої на колективне благополуччя (суспільне благо)	– інститут трудової мотивації, орієнтованої на індивідуальне благополуччя (гроші)
– інститут підтримки стереотипів мислення, що характеризується інтегралізмом, холізмом, континуальністю мислення	– інститут підтримки стереотипів мислення, що характеризується дискретністю та раціональністю мислення

Ідеологічні матриці, так само як і їх відповідники у сферах економіки та політики, формуються в певному матеріально-технологічному середовищі в процесі пошуку зразка правильної дії чи поведінки через сприйняття спільнотою бінарних архетипів за схемою «добре–погано», «ефективно - неефективно», «корисно - некорисно» У такий спосіб формується сукупність правил та норм у сфері ідеології (ідеологічна матриця), що на системній основі інтегрує суспільство за рахунок раціоналізації (формалізації) масовою свідомістю цінностей. Ідеологічна матриця як сукупність базових формальних і неформальних правил та норм істотно спрощує взаємодію в усіх сферах суспільного життя, зменшують для членів суспільства зусилля на сприйняття соціальної реальності, сприяють адаптації індивідуума до соціуму, створюють заборони (ідеологічні табу).

Ідеологічна матриця охоплює різні рівні та сфери ментально-духовного простору (культури, релігії, етики) та фізичного простору (територіально-економічна та демографічна сфери). Ідеологічні цінності поширюються через ідеологічну матрицю (див. вище систему базових ідеологічних інститутів), у межах якої здійснюється культурно-інформаційна, наукова, освітня та інша діяльність за різними напрямками. Її успішність, очевидно, слід оцінювати через наявність у держави духовно-інформаційної влади (авторитету), який базується не на примусі, а на інформації, наукових знаннях, довірі до інститутів влади. Держава, спираючись на ідеологічну матрицю, отримує можливість непримусового підпорядкування громадян традиціям, моральним

заповітам і в разі потреби – правилам нового соціального порядку (суспільного договору).

У такий спосіб держава формує свою інституційно-ідеологічну спроможність. Мартін ван Кревельд (Martin van Creveld), відомий військовий аналітик, та Жак Барзен (Jacques Barzun), американський історик культури, у своїх працях «Розквіт і занепад держави» та «Від піднесення до занепаду» відстоюють позицію, що сучасні держави занепадають насамперед від руйнування ідеологічних інститутів, зокрема від втрати довіри громадян до владної еліти, безнадійності, відчуття непричетності до ухвалення державних рішень тощо [4; 9]. Згадаймо, що й Радянський Союз розпався внаслідок деградації комуністичної ідеології та її лідерів і, як наслідок, – втрати до них довіри з боку населення. Економічна стагнація не була, як часто стверджують, достатньою причиною, оскільки в радянській державі все ж таки було забезпечено відносний рівень біологічного виживання людини. Розпад СРСР ми пов'язуємо насамперед із тим, що комуністична ідеологія перестала відповідати вимогам субстанційної адекватності перспективі розвитку. Тому Комуністична партія Радянського Союзу, незважаючи на те, що була визнана на конституційному рівні «керівною і спрямовувальною силою радянського суспільства», не змогла втримати позиції вирішального суб'єкта суспільно-політичного життя.

Метод переконання в ідеальному варіанті має бути основним методом публічного управління. Зрозуміло, що це стає можливим тільки на етапі зрілого функціонування ідеологічної матриці. У цій ситуації виконується її головне призначення – інтегрувати людей, незалежно від їхньої етнічної, релігійної чи будь-якої іншої приналежності, у єдине цілісне національно-державне утворення. Для формування інституціонально-ідеологічної спроможності держави слід забезпечити синергетичну єдність трьох рівнів ідеологічної матриці – екзистенційного, субстанційного й функційного.

Екзистенційний рівень ідеологічної матриці є характеристикою тісного взаємозв'язку домінантних ідеологічних базових інститутів та матеріального існування суспільства. Інститути втілюються в ідеологію як систему поглядів на політичні та соціальні цінності, на економіку як систему, що підтримує умови для виживання членів суспільства. Ця система має бути актуалізована до проблем сьогодення. Актуальність ідеології впливає на успішність культурно-інформаційної (ідеологічної) діяльності, якщо має спиратися на відповідні економічну та політичну сфери, де забезпечуються мінімально необхідні та критично важливі матеріальні умови виживання суспільства та права його членів у межах заданих політичних поглядів. У разі їх відсутності суспільство ставить під сумнів базові ідеологічні інститути, шукає інші політичні та економічні орієнтири (норми і правила). В умовах глобалізації та панування постмодерністської свідомості однією з форм (радикального) протесту проти неефективної ідеологічної матриці є масова міграція населення до інших більш успішних країн.

Субстанційний рівень ідеологічної матриці має забезпечувати більш глибокий зв'язок культурної сутності (ментального ядра) суспільства з ідеологічною матрицею. Наявність ядра є чинником самоідентифікації соціуму чи соціальних груп. Процес самоідентифікації реалізується через ідеологічну матрицю, через всю сферу культури, установлення зв'язку з політичними та економічними доктринами, програмами (платформами). Так, у політичній сфері релігійні принципи можуть бути реалізовані через такі політичні доктрини, як християнська демократія, ісламський чи православний соціалізм тощо. Субстанційний рівень ідеологічних інститутів (матриці) на відміну від екзистенціального передбачає наявність таких норм та правил життєдіяльності членів суспільства, за якими воно має змогу не тільки існувати, але й розвиватися через так званий ринок (конкуренцію) інститутів. Зрозуміло, що конкурентне середовище для різних ідеологічних

доктрин у політичних та економічних сферах формується тільки у плюралістичному суспільстві, не враженому ідеократизмом і тоталітаризмом.

Функційний рівень ідеологічної матриці становлять найбільш очевидне підтвердження оптимальних умов функціонування суспільства на основі успішної реалізації його екзистенційних і субстанційних ідеологічних потенціалів. Функційність щодо ідеологічних інститутів ми інтерпретуємо як створення такої державно-громадської інституціональної системи, що забезпечує продукування та успішну реалізацію (поширення) державних, історичних, культурних та інших традицій (цінностей), на основі яких формується стратегічна перспектива розвитку суспільства. Питання функційності інституційно-ідеологічного забезпечення посилюється в кризові та перехідні періоди, пов'язані зі зміною цілей і напрямків розвитку суспільства.

Функційність ідеологічної матриці є характеристикою системної якості ідеологічних інститутів. Це по суті результат синергетичної єдності множинних функцій, що має виконувати ідеологія як система поглядів. Серед їх різноманіття насамперед слід назвати такі:

– підтримка стійких правил, що зумовлюють характер взаємодії між членами суспільства (гармонію, дисгармонію чи конфлікт). Їх демонстрацією можна вважати правила типу «один за всіх – всі за одного», «око за око», «ні тобі, ні мені», «й тобі, й мені» та ін. Такі правила, на наш погляд, не пішли в минуле, вони можуть бути актуалізовані в різних умовах – наприклад, в умовах олігархічного режиму;

– забезпечення нормативних (схожих) уявлень про справедливість, що реалізується насамперед через норми і правила розподілу суспільних благ, системи соціального захисту, етнополітичної взаємодії тощо. З інституційного погляду такі уявлення реалізуються насамперед у феномені довіри до інститутів публічної влади з боку громадян;

– поширення уявлень про «правильний» характер політичного устрою, чинного режиму та масової поведінки. В основі такої поведінки можуть бути ціннісні настанови на кшталт «Україна – демократична європейська країна», «Україна – єдина країна», «Україна понад усе»;

– відтворення мотивації трудової діяльності, що реалізується в державній політиці – наприклад, у сферах формування доходів населення та власників засобів виробництва й капіталу, стимулювання найманої праці тощо¹;

– підтримка загальних стереотипів мислення, сформованих у минулому, але адекватних сучасним уявленням про історичні надбання країни (історичну пам'ять), спадкоємність сучасного режиму влади (наприклад, «Україна – спадкоємниця давньої Русі», «Україна – козацька держава», «Україна – невід'ємна частина Європи» тощо.

Функційний рівень ідеологічної матриці передбачає ідеальну ситуацію, коли держава й громадські суб'єкти інституційно-ідеологічної системи, синхронно й цілеспрямовано здійснюють інформаційні та соціально-психологічні впливи на членів суспільства. Їх спільна інформаційно-духовна діяльність має на меті формування системи смислів (норми поведінки), важливої як для самого суспільства, так і для вирішення стратегічних цілей держави. Державні та суспільні смисли, що формуються в ідеологічній матриці, можуть не збігатися. Так, це може впливати на гармонійність існування різних соціальних груп, що сповідають різне бачення соціальної справедливості, мають різний рівень довіри до чинного режиму влади, різні

Примітка. Психологічна теорія справедливості Нобелівського лауреата з економіки 2002 р. Джорджа Акерлофа стверджує, що після падіння зарплати нижче рівня, що вважається працівником «справедливим», він з високою вірогідністю починає недбало ставитися до своїх обов'язків [5, с. 8]. Така сама закономірність виявляється у масштабах суспільства.

стимули до праці, особливо на користь усього суспільства тощо (див. вище перелік функцій інституціональної матриці).

Зрозуміло, що функційний рівень ідеологічної матриці не може бути обмежений суто інформаційними та соціально-психологічними впливами на суспільство через ЗМІ та телебачення. Він має бути реалізований системно в публічній політиці, що здійснюється в різних сферах суспільного життя на основі комбінації елементів комунітарної та субсидіарної матриць. Їх співвідношення на принципах домінування та комплементарності реалізується через публічні політики, у які так чи інакше інсталювані елементи (норми і правила) базових інститутів альтернативних ідеологічних матриць.

Публічна політика, через яку реалізується ідеологічна матриця, стосується таких основних сфер публічно-управлінської діяльності, що, на перший погляд, є далекими від ідеології:

– політика розподілу й перерозподілу суспільного продукту (формування доходів населення і власників засобів виробництва і капіталу; політика оподаткування доходів і майна населення; доступ до культурних благ тощо);

– демографічна політика (політика охорони материнства і дитинства; стимулювання репродуктивного зростання населення; державної допомоги сім'ї);

– політика зайнятості та охорони праці (регулювання ринку праці); стимулювання найманої праці; організація, нормування та забезпечення умов праці; страхування праці; вирішення виробничих колективних суперечок і трудових конфліктів;

– політика соціального забезпечення (пенсійна політика; медичне забезпечення; надання адресної соціальної допомоги; забезпечення соціальних гарантій та соціальної безпеки);

- політика гармонізації соціально-економічних інтересів і соціального діалогу (гуманітарна, гендерна та молодіжна політики);
- регуляція відносини між власниками виробництва та найманими працівниками тощо.

Ідеологічні завдання на екзистенційному, субстанційному, функційному рівнях суспільного життя держава реалізує також через публічне адміністрування сфер науки, освіти та культури. У цьому разі об'єктом публічного адміністрування є цілісна мережа закладів, підприємств, організацій та установ науки, освіти та культури. У цивілізованих державах створюються умови для їх включення до цілісного інформаційно-культурного простору. Ефективне використання наявних культурних і творчих ресурсів суспільства може відбутися лише в умовах гарантованої свободи творчої діяльності, блокування можливого втручання у творчий процес з боку держави, політичних партій та інших громадських об'єднань.

Стратегічні питання ідеології завжди базуються на проектуванні та відповідній реалізації ціннісних парадигм у межах національної держави чи за її межами через програми та проекти. Ця діяльність може мати нормативне закріплення у вигляді концепцій та програм стратегічного розвитку. У документах такого типу фіксуються загальнолюдські цінності, узгоджені з конституційними нормами, принципами гуманізму, демократії, моралі, соціальної справедливості та рівності. Закріплення ідеалу майбутнього як конституційної норми виглядає невдалою спробою утвердити в державі ідеократичний режим, що утверджує домінування тільки певної системи поглядів, цінностей та норм (приклад – СРСР). В іншому разі такі дії можуть виглядати як ідеологічний ескапізм, що дозволяє зануритися в ілюзії, замість вирішення реальних справ. Так, передбачена Законом України конституційна норма, щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в ЄС та НАТО [8], по суті, є правовою основою для

встановлення режиму домінування тільки певних ідейних поглядів (ідеології) за будь-яких обставин. Проте сама соціальна практика вимагає постійного оновлення ідеології відповідно до економічних і соціальних потреб. Для цього, власне кажучи, існують політичні цикли, за результатами яких змінюється склад політико-адміністративної еліти.

Історія Радянського Союзу підтвердила тимчасовість домінування будь-якої ідеології. Тому конституційна норма, по-перше, не може бути ідеалом майбутнього, по-друге, не може замінити для суспільства систему національного проектування у вигляді взаємопов'язаних публічних політик або через публічне адміністрування сфер науки, освіти та культури. Саме така системна діяльність забезпечує єдність екзистенційного, субстанційного, функційного рівнів ідеологічної матриці. Вона є чинником інституційно-ідеологічної спроможності держави, що саме завдяки ідеології користується довірою більшості населення. У глобалізованому світі успішне впровадження в життя загальнолюдських цінностей усе більше усвідомлюється як важливий чинник інституційно-ідеологічної спроможності держави.

Висновки з даного дослідження. Викладений у цій статті матеріал загалом висвітлює методологічну роль поняття ідеологічної матриці. Він описує теоретичні підстави для критичного осмислення процесів, що складають основу формування інституціонально-ідеологічної спроможності держави. Остання формується через ефективну реалізацію публічних політик у різних сферах публічно-управлінської діяльності та через публічне адміністрування сфер науки, освіти та культури. Ця діяльність не може бути спонтанним волевиявленням окремих політичних сил. Вона має спиратися на ціннісну парадигму, що спроможна вирішувати ідеологічні завдання на екзистенційному, субстанційному, функційному рівнях суспільного життя,

бути узгодженою із загальнолюдськими цінностями, принципами гуманізму, демократії, моралі, соціальної справедливості та рівності.

Перспективи подальших розвідок. Розглянута в цій статті проблема може мати розвиток на основі дослідження позитивних і негативних тенденцій інституціонально-ідеологічного забезпечення держави. Потрібно сформулювати чіткі уявлення про практичні заходи (публічні політики) щодо попередження процесів, пов'язаних із надмірною етатизацією ідеологічної сфери, забезпечення умов для вільної конкуренції ідеологічних інститутів, які створять ідеологічну матрицю держави, що буде ефективно функціонувати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ермолаев А. Судьба республики. Политэкономия «постсоветских революций» в Украине / А. Ермолаев. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://newukraineinstitute.org/new/844>
2. Карлова В. В. Развитие публичного управления в контексте менеджмента публичных ценностей / В. В. Карлова // Теоретичні аспекти та практичні проблеми управління, економіки та природокористування в Україні. Мат. II міжн. наук.-практ. конф. (м. Київ, 22–23 листопада). – Київ, ТНУ ім. В.І. Вернадського, 2018. – С. 28–29.
3. Конопелько О. В. Функції ідеології: позитивний та негативний аспект / О.В. Конопелько // Форум права. – 2013. – № 1. – С. 479-485. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2013_1_82
4. Кревельд М. ван. Расцвет и упадок государства / Мартин ван Кревельд ; пер. с англ. под ред. Ю. Кузнецова и А. Макеева. – М. : ИРИСЭН, 2006. – 544 с.
5. Левкулич В. В. Справедливість як соціокультурний феномен : монографія / В.В. Левкулич. – Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2018. – 480 с.
6. Лола В. В. Формування державної ідеології виховання людини в умовах трансформації суспільства: теоретико-методологічний аспект : дис... канд. наук з держ. управління: 25.00.01 / Дніпропетровський регіональний ін-т держ. упр. Нац. ак. держ. упр. при Президентові України. – Дніпропетровськ, 2007. - 213 с.
7. Орел. М. Г. Аксіологічний аспект концепту «стійкість держави» у контексті функцій публічного управління у сфері безпеки та в історії наукової думки / М. Г. Орел // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – № 24. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.investplan.com.ua/?n=24&y=2018>. DOI: [10.32702/2306-6814.2018.24.95](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2018.24.95)
8. Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору) : Закон України від 07.02.2019 № 2680-VIII. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2680-19>

9. Jacques Barzun, From Dawn To Decadence. 500 Years of Western Cultural Life 1500 to the Present. – HarperCollinsPublishers 2000. – 89 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://portalconservador.com/livros/Jacques-Barzun-From-Dawn-to-Decadence.pdf>

Statement of the problem. Strategic issues of ideology are based on the design and implementation of value paradigms within the national state or beyond, through programs and projects. This activity can be regulated in the form of concepts and programs of strategic development. In documents of this type, universal values are fixed, consistent with constitutional norms, humanism, democracy, morals, social justice and equality.

Urgency. For some time after the independence of Ukraine, the tradition of evaluating ideology as a positive tool for influencing people's consciousness persisted. At the same time, in separate articles attention was drawn to the fact that ideology is a sphere of activity that can have both positive and negative consequences for social processes.

The purpose of the article is to reveal the purpose, levels and main functions of the ideological matrix as a factor in the institutional capacity of the state, the synergetic unity of existential, substantive and functional levels of its functioning, their implementation through public policy and public administration in various spheres of public life.

Our task was to study the methodological aspects of the concept of an ideological matrix as a factor in the institutional and ideological capacity.

Summary. The system activity ensures the unity of the existential, subjective, functional levels of the ideological matrix. It is a factor in the institutional and ideological ability of the state, which is due to the ideology of the trust of the majority of the population. In a globalized world, the successful implementation of universal values is increasingly recognized as an important factor in the institutional and ideological capacity of the state.

Conclusions and outcomes. The material outlined in this article broadly covers the methodological role of the notion of ideological matrix. He describes the theoretical basis for a critical understanding of the processes that form the basis of the formation of institutional and ideological capabilities of the state.